

dr hab. prof. nadzw. AWF Tomasz Niżnikowski
Katedra Sportu dla Wszystkich
Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu
w Białej Podlaskiej
Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego
w Warszawie
tomasz.niznikowski@awf.edu.pl
507149990

Biała Podlaska, 24.05.2021 r.

Ocena rozprawy doktorskiej mgr Żanety Szuplak

W rozprawie doktorskiej mgr Żanety Szuplak przygotowanej pod kierunkiem promotora prof. dr hab. Grzegorza Jurasza przedstawiono wartościowe i interesujące poznawczo, ale także niezmiernie istotne ze względów aplikacyjnych, wyniki badań. Autorka porusza kwestie wpływu stabilności posturalnej tancerzy i par tanecznych tańca towarzyskiego w wybranych pozycjach stylu standardowego. Podjęta problematyka wydaje się ważna z kilku powodów. Po pierwsze – taniec to estetyczne piękno i techniczne mistrzostwo, dlatego badanie koordynacji ruchowej w celu integracji poszczególnych póz indywidualnie i w parach wydaje się zasadne. Po wtóre – podczas wykonywania różnych elementów w tańcu szczególnego znaczenia nabiera właściwe ułożenie ciała i jego segmentów. Ważne znaczenie ma wytrzymałość w połączeniu z wysokim poziomem gibkości, a przede wszystkim zdolność do utrzymania równowagi ciała w statodynamicznych pozach. Trzeba zaznaczyć, że zdolność do dokładnego i skutecznego utrzymywania stabilności oraz mobilności ciała i jego segmentów podczas wykonywania układów tanecznych jest niezbędnym elementem rywalizacji sportowej. Należy zwrócić uwagę na jeszcze jeden fakt – tancerze wykonując izolowane elementy techniczne jako układy w choreografiach demonstrują swoje mistrzostwo w ściśle powiązanej interakcji: kontroli posturalnej, mobilności i stabilności ciała oraz systemu ciał.

Uzyskanie wysokiego poziomu umiejętności technicznych w tańcu wymaga od partnerów synergii pomiędzy mobilnością i stabilnością oraz zdolnością dostosowania się w dynamicznych warunkach oraz wykonania poszczególnych układów tanecznych. Tutaj

pojawia się jeszcze kwestia dotycząca ustalenia wpływu profesjonalnego treningu tańca na umiejętność „skanowania” własnego ciała tancerzy i wzmacnia dokładności wejściowych sygnałów proprioceptywnych, a w konsekwencji przesuwania dominacji sensomotorycznej z widzenia na propriocepcję.

Głównym przedmiotem zainteresowań mgr Żanety Szuplak było określenie stabilności posturalnej tancerzy oraz pary tanecznej tańca towarzyskiego w wybranych pozycjach stylu standardowego. Należy stwierdzić, że podjęta problematyka mieści się w obszarze nauk o kulturze fizycznej. Na podstawie wyników badań ustalono, że tancerze tańca towarzyskiego charakteryzują się wyższą automatyzacją kontroli ciała i systemu ciał w porównaniu z grupą studentów wyrażoną poprzez istotnie statystycznie wyższe wyniki parametru współczynnika entropii próbkowej. Prezentowane w rozprawie dane dostarczają dodatkowych informacji na temat utrzymania równowagi ciała i systemu ciał w wybranych pozycjach tanecznych.

W dalszej kolejności rolą recenzenta jest stwierdzić, czy przygotowana rozprawa spełnia formalne i merytoryczne wymagania stawiane pracy doktorskiej. Należy odnotować, iż praca liczy 172 strony tekstu napisanego standardowo czcionką Times New Roman 12 z interlinią półtora wiersza i marginesami wew. 3 cm i zew. 1,5 cm. W tytułach zastosowano czcionkę 14 (pogrubioną). Pracę doktorską podzielono na sześć rozdziałów, uzupełnionych o „Streszczenie” w języku polskim i angielskim, „Bibliografię”, „Netografię”, „Spis rycin i tabel” oraz „Aneks”. W pracy zawarto 99 rycin i 43 tabele, w których zestawiono wyniki badań. Podpisy na dole pod rycinami i nad tabelami są zgodne z przyjętymi normami w tym zakresie. Ponadto należy stwierdzić, że tabele i ryciny mają swoje odniesienie w tekście, w formie krótkich, merytorycznych analiz. Proporcje pomiędzy częścią teoretyczną a metodologiczną i empiryczną w zasadzie nie budzą zastrzeżeń. Odczuwam pewien niedosyt dotyczący zarysowania problemu, gdyż w części teoretycznej znajdują się trzy podrozdziały liczące 14 stron z czego 4 strony – przegląd literatury w zakresie badań związanych z tańcem. W tej części pracy Doktorantka powinna w sposób bardziej krytyczny przedstawić stan dotychczasowych badań i uzasadnić oryginalność i celowość podjętego problemu. Wprawdzie mgr Żaneta Szuplak podejmuje taką próbę w trzech pierwszych podrozdziałach pracy, jednak czyni to zbyt powierzchownie. W pierwszym podrozdziale opisuje charakterystykę procesu kontroli równowagi ciała człowieka. Autorka zbyt mało uwagi poświęciła krytycznej analizie opisywanych w literaturze sposobów utrzymania równowagi ciała i systemów ciał. Szczególny niedosyt spowodowany jest brakiem informacji na temat wpływu rodzaju obuwia

lub jego braku na sposób regulacji i utrzymania równowagi ciała i systemu ciał. W podrozdziale drugim autorka opisuje taniec towarzyski jako dyscyplinę sportu. W tej części pracy uwidacznia się głęboka, przemyślana i specjalistyczna analiza fazowej struktury czynności motorycznych wykonywanych w układach tanecznych. Na podstawie tej części pracy można stwierdzić, że Doktorantka bardzo dobrze rozumie tę dyscyplinę sportu i w sposób fachowy oddaje wszelkie tajniki dotyczące zarówno techniki, mechaniki ruchu, jak i rytmu tanecznego połączonego z jakością i płynnością poszczególnych elementów. Trzeci podrozdział stanowi przegląd literatury w zakresie badań związanych z tańcem. W tym podrozdziale mgr Żaneta Szuplak przeanalizowała dotychczasowy dorobek teoretyczny i wyniki wcześniejszych badań, co pozwoliło zdefiniować problem badań.

W rozdziale drugim i trzecim zawarto cel badań, pytania i hipotezy badawcze oraz materiał, metody i narzędzia badawcze. Wydaje się, że połączenie tych rozdziałów byłoby zasadne. Należy podkreślić, że cel badań, pytania i hipotezy badawcze nie budzą zastrzeżeń. Jedynie warte wyjaśnienia wydaje się: jakie były teoretyczne przesłanki do sformułowania pierwszej hipotezy? W części metodologicznej pracy autorka dokonuje charakterystyki badanej grupy i organizacji badań. Zarówno dobór badanych oraz organizacja badań nie budzą zastrzeżeń. Należy podkreślić, że liczba 7 i 8 par badanych może wydawać się zbyt mała, ale analizując przebieg eksperymentu wydaje się wystarczająca dla realizacji przyjętego celu. Informacja dotycząca ubioru wskazuje, że były zbliżone, natomiast obuwie było różne. Dlatego wyjaśnienia wymaga jaki rodzaj obuwia wpływa na pole podstawy i czy ma znaczenie na zmiany w sposobie utrzymania równowagi ciała przez badanych tancerzy? Czy w związku z powyższym nie byłoby zasadne zbadanie tancerzy i studentów w takim samym obuwiu? Zastosowane w badaniach metody analiz statystycznych dobrano właściwie. Na uwagę zasługuje fakt, że analizę rozpoczęto od określenia rozkładów danych, a następnie zastosowano adekwatne metody analiz statystycznych.

Następnym kryterium oceny rozprawy doktorskiej jest sposób prezentacji i interpretacji uzyskanych wyników badań. Wyniki przeprowadzonych obliczeń statystycznych zostały poprawnie zinterpretowane. Jeżeli chodzi o sam sposób opisu to należy dodać, iż Doktorantka nie zamieściła na wszystkich rycinach różnic, co utrudniało weryfikację danych.

Merytorycznym kryterium oceny pracy doktorskiej jest umiejętność dokonania krytycznej oceny uzyskanych wyników badań na tle aktualnego dorobku naukowego. Autorka swoje wyniki badań odnosi do rezultatów innych autorów w części dyskusja. Wskazuje na

podobieństwa i różnice wyników badań własnych na tle danych z piśmiennictwa. W tym rozdziale ujawnia się naukowa dociekliwość autorki i umiejętność krytycznej analizy uzyskanych rezultatów. Należy podkreślić, że ta część pracy dobrze świadczy o znajomości poruszanej problematyki badań. Tutaj też znajdujemy odpowiedzi Autorki na postawione problemy badawcze. Szkoda, że w końcowej części pracy mgr Żaneta Szuplak nie wskazała, co uzyskane wyniki Jej badań wnoszą zarówno dla teorii jak i praktyki sportu. Mam nadzieję, że Doktorantka będzie mogła zarekomendować aplikacyjne walory przygotowanej pracy.

Z obowiązku recenzenta nadmienię, iż język pisarski i styl, wymagają drobnej korekty. Na przykład pewnymi uchybieniami są: użycie w spisie treści sformułowania „charakterystyka materiału badawczego” zamiast „charakterystyka materiału badań”; pisanie „wyniki badań wskazują ...” (str. 16), „Analiza parametrów posturograficznych stania swobodnego w grupie kontrolnej wykazała...” (str. 40) zarówno wyniki badań, jak i badania niczego nie pokazują i nie dowodzą, bo nie mają osobowości podmiotu; w miejscu „pozycja tandem” powinno być „pozycja równoważna” (str. 5); zamiast „wzrost” należałoby napisać „wysokość (str. 6); zamiast „ilość typowań” (str. 11), „ilość par” (str. 12) poprawniej byłoby „liczba typowań” i „liczba par”; odchylenia i pochylenia głowy oraz tułowia wskazują kierunek stąd pisanie „w tył” lub „przód” jest zbędne (str. 13, 24); . Zamiast „dłoń ułożona poniżej lewej łopatki partnerki” (str. 13) powinno być „ręka ułożona poniżej lewej łopatki partnerki”. Zdanie „Można zatem przypuszczać, że profesjonalny trening tańca wzmacnia dokładność wkładów proprioceptywnych i przenosi dominację sensoryczną od wizji do propriocepcji” (str. 16) wymaga przeredagowania ponieważ profesjonalny trening tańca wzmacnia dokładność sygnałów, a nie wkładów proprioceptywnych i przenosi dominację sensoryczną od wzroku, a nie wizji do propriocepcji. Należy zwrócić uwagę na fakt, że w zakresie powoływania się na piśmiennictwo stosowane w pracy Autorka rzetelnie umieściła wszystkie pozycje, zarówno w tekście, jak i w bibliografii. Jedynie w bibliografii w pozycji 71 dwa razy podano rok wydania pracy.

W podsumowaniu pragnę podkreślić, że pomimo przedstawionych powyżej uwag oceniana rozprawa doktorska stanowi właściwie zaplanowane i dobrze zrealizowane zamierzenie badawcze. Praca ta wnosi nowe poznawcze i znaczące ze względów praktycznych treści do wiedzy z zakresu teorii treningu sportowego, w szczególności w zakresie szkolenia sportowego tancerzy.

W mojej opinii rozprawa mgr Żanety Szuplak pt. „Stabilność posturalna tancerzy oraz pary tanecznej” spełnia wymagania formalne i merytoryczne stawiane rozprawom doktorskim i kwalifikuje Doktorantkę do nadania stopnia doktora w dziedzinie nauk o kulturze fizycznej. Wnoszę więc do Wysokiej Rady Wydziału Wychowania Fizycznego Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach o dopuszczenie mgr Żanety Szuplak do kolejnych etapów postępowania w przewodzie doktorskim.